

Lærdal kommune

Sakspapir

Saksnr	Utval	Møtedato
068/12	Formannskapet	12.06.2012
052/12	Kommunestyret	21.06.2012

Sakshandsamar: Magnhild Aspevik

Arkiv: K1-

Arkivsaksnr. 12/78 - 2

Ny heilskapleg verdsarvpolitikk - høyring

Kort samandrag

Det ligg føre framlegg, utarbeidd av Miljøverndepartementet, til "Ny, helhetlig verdsarvpolitikk". Det er viktig at Lærdal kommune kjem med innspel til høyringsdokumentet, då eit av verdsarvområda i Noreg ligg i Lærdal kommune.

Rådmannen si tilråding:

Lærdal kommune er positive til at det vert arbeida for å få på plass ein nasjonal og heilskapleg politikk for verdsarven i Noreg.

For å ta vare på verdsarvområda i Noreg, oppfordrar Lærdal kommune til at det vert arbeida fram gode forvaltningsplanar og handlingsplanar på tvers av sektorar og departement. Heilskapleg nasjonal politikk for verdsarven i Noreg må ikkje leggst fram som ei sektormelding.

Lærdal kommune støttar uttale til verdsarvpolitikk frå verdsarvrådet for Vestnorsk Fjordlandskap med innspel til punkt om:

- Identifisering av verdsarven i Norge
- Organisering, aktørar og samarbeid
- Lovverk og forvaltningsplan for verdsarven
- Buffersoner
- Overvakning og rapportering
- Senter for verdsarven
- Formidling
- Kunnskap og kompetanse
- Skule og utdanning
- Internasjonalt samarbeid
- Veridskaping

Konkrete merknadar til dei ulike punkte frå Lærdal kommune, kjem fram i vurderinga.

12.06.2012 FORMANNSKAPET

FS-068/12 TILRÅDING:

Formannskapet sluttar seg samrøystes til tilrådinga frå rådmannen.

21.06.2012 KOMMUNESTYRET

KS-052/12 VEDTAK:

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Vedlegg:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
04.06.2012	Verdsarvpolitikk_hoyring_2012.pdf	58653

Aktuelle lover, forskrifter, avtalar m.m.

- Nominasjonssøknad for Vestnorsk fjordlandskap – januar 2004
- Innskrivingsdokument frå verdsarvkomiteen sitt 29.møte i juli 2005

Saksutgreiing

I Noreg er det i dag 7 objekt eller område på UNESCO si liste over verdas kultur- og naturarv. Seks av desse er innskrive som kulturarv medan Vestnorsk Fjordlandskap er det einaste naturarvområdet i Noreg. Vestnorsk fjordlandskap, med delområda Nærøyfjordområde og Geirangerfjordområde, vart innskrive på UNESCO si verdsarvliste i juli 2005.

Verdsarvstatusen er fyrst og fremst tufta på aktive geologiske prosessar over millionar av år og eit storslått, vakkert og intakt naturlandskap slik det framstår i dag. Busetnad og aktivitet i fortid og notid tilfører naturlandskapet ein kulturell dimensjon som utfyller og forsterkar verdien av området.

I stortingsmelding nr.16 (2004-2005) heiter det m.a. «Norske verdsarvlokaltetar skal utviklast som fyrtårn for den beste praksisen innanfor natur- og kulturforvaltning». Dette ligg som eit grunnlag for korleis Noreg skal fylgje opp si forplikting ovanfor verdsarvkonvensjonen.

Verdsarvrådet for Vestnorsk fjordlandskap som vart etablert i januar 2006, har som si fremste oppgåve å arbeide for ivaretaking og fremjing av verdsarvstatusen tildelt Nærøyfjord- og Geirangerfjordområdet i fellesskap.

Rådet er samansett av ordførarane frå Stranda, Norrdal, Aurland, Vik, Voss og Lærdal kommunar, fylkesordførarane frå Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Hordaland samt

fylkesmennene frå dei før nemnde fylka. Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren og Miljøverndepartementet har møte- og talerett. Rådet konstituerer seg sjølv med leiar og nestleiar for ein periode på to år. Leiinga av rådet vekslar mellom Nærøyfjord- og Geirangerfjordområdet. Rådssekretær er til ein kvar tid frå same delområde som leiaren.

Vestnorsk fjordlandskap er i norsk samanheng ein relativ ”stor verdsarv” som inkluderer mange kommunar, ei rekkje verneområde i tillegg til busette grender og dalføre. Dette teiknar igjen eit særst variert landskap med omsyn til problemstillingar, utfordringar, ulike styresmakter sine oppgåver og ansvar. Framtidig langsiktig ivaretaking og berekraftig utvikling av dette unike området vil krev samhandling og koordinering av felles innsats.

Ei svært sentral målsetjing med ein nasjonal verdsarvpolitikk må difor vere å synleggjere ansvar og oppgåver på alle nivå i forvaltninga, samt korleis kvar enkelt omset dette til praktisk handling og tiltak.

Ein nasjonal og heilskapeleg politikk på dette området vert difor helsa velkomen.

Vurdering

Miljøverndepartementet (MD) signaliserer innleiingsvis at resultatet frå dette arbeidet skal innarbeidast i eit ny stortingsmelding om kulturminne. Etter rådmannen si vurdering, må arbeid med ivaretaking av verdsarvstatusen, plasserast under fleire sektorar. Dette arbeidet strekkjer seg over mange interesser, sektorar og styresmakter. Det handlar og om å utforme nasjonalt nybrottsarbeid med eit stort og vidt perspektiv. Verdsarven må vera eit nasjonalt fyrårn. Felles nasjonale strategiar, målsetjingar og handlingar for gjennomføring av verdsarvkonvensjonen må difor ikkje fremjast i ei sektormelding, men må gjennom prosess løftast fram og synleggjerast, fortrinnsvis i ei eiga stortingsmelding om Verdsarven.

Uttale til høyringsframlegget;

Identifisere verdsarven i Noreg:

Vi støttar MD sine tilrådingar, **men punktet om ”...sikre verdsarven vi har i dag” må sterkt vektleggast og prioriterast** i det vidare arbeidet. Det er lite føremålstenleg å nytte mykje ressursar på nye nominasjonar før eksisterande verdsarvobjekt og område er etablert med operativt regime og ressursar som møter verdsarvkonvensjonen sine målsetjingar. I dette ligg det og at Noreg må ta eit tydelegare ansvar for at verdsarvlista ikkje får nordisk og europeisk slagside samstundes som ein støttar underrepresenterte og unike nominasjonar.

Organisering, aktørar og samarbeid:

Arbeidet med å ivareta og fremje verdsarven involverer mange aktørar og interesser på alle nivå. Samhandling og samarbeid er viktig, særleg på nasjonalt nivå. MD har rett nok ei sentral rolle men dette må samstundes ikkje bli noko ”kvilepute”. Det er viktig å gjere alle aktuelle departement ansvarlege for det vidare arbeide med verdsarvverdiane i Noreg. Alle departementa må i mykje større grad utfordrast på eit løysingsorientert samarbeid om verdsarven; kva kan kvar enkelt bidra med av ressursar og kva kan dei gjere for å sikre oppfylging og gjennomføring av ulike tiltak.

Oppretting av departementa sitt verdsarvutval vil slik sett vere eit stort steg i rett retning. Målsetjinga for dette årlege møtet må likevel gå utover drøfting og informasjon. Konklusjonar frå ein slik møteplass må vidare konkretiserast i ein handlingsplan med fordeling av oppgåver, ansvar og frist for gjennomføring. Møtetidspunktet bør setjast i god tid før arbeidet med neste

års statsbudsjett men etter årleg møte mellom statlige styresmakter og representantar for verdsarvområda.

Lovverk og forvaltningsplan for verdsarven:

Støttar MD sine tilrådingar og har elles ingen merknader eller kommentarar til dette punktet.

Buffersoner:

Støttar MD sine tilrådingar og har elles ingen merknader eller kommentarar til dette punktet.

Overvaking og rapportering:

Positivt med målsetjing om å etablerer ein struktur og fast opplegg for overvaking og rapportering i høve til utviklinga i og av verdsarven. Rutinane må vere enkle og praktisk handterleg i kvardagen, halde fokus på bruk av tilgjengeleg teknologi. Elles ingen merknader til dette punktet.

Senter for verdsarven:

Støttar i stor grad MD si tilrådingar under dette punktet. Når det gjeld finansiering må likevel staten ta eit større ansvar enn det som er skissert i høyringsdokumentet. Verdsarven representerer det **framifrå flottaste og mest unike vi har av natur- og kulturkvalitetar, og er i utgangspunktet eit nasjonalt ansvar.** ”Fyrtårn” er eit omgrep som går att. Det kan aldri bli mange verdsarvobjekt eller område, noko som igjen tilseier at det vert relativt få verdsarvsentra i Noreg. Dei få som vert etablert må difor løftast opp og fram tilsvarende statusen objektet eller området har og sikrast nasjonal økonomi til både etablering og til årleg drift. Staten sitt økonomiske engasjement bør etter dette vere inntil 80% til drift og 50% til investering av senterdelen.

Noreg som statspart til verdsarvkonvensjonen bør i samarbeid med Vestnorsk fjordlandsskap ha som målsetjing å ta ein internasjonal posisjon i høve til formidling og kompetanse på fjord og fjordlandskap.

Formidling:

Eit viktig punkt kor det utover målsetjinga med felles strategiar for formidlingsarbeidet blir særst viktig å utarbeide ein plan og framdriftsplan som gjer greie for fordeling av oppgåver, ansvar for gjennomføring og kven som stiller med ressursar.

I høve skilting ved veg er det særst viktig av vegstyremaktene si nasjonale rolle andsynes verdsarven vert klargjort. Det er t.d. eit opplevd paradoks i område med både verdsarv og nasjonal turistveg at turistvegen ser ut til å ha prioritet og status med omsyn til skilting og vegformidling.

Kunnskap og kompetanse:

Utover MD sin tilrådingar må det vere ei målsetjing å etablere og tilby eit utdanningsopplegg for verdsarvkoordinatorar som byggjer ein felles ståstad i det dageleg arbeidet.

I tillegg bør utdannings- og forskingsinstitusjonar i større grad bli oppmoda om å nytte verdsarven som ”forsøksfelt” eller case kor tilnærminga er breiare enn berre fokus på natur- og kulturverdiar. I og med at fleire verdsarvområde etter kvart dekkar busette bygder og grender bør verdsarven sin eventuelle verknad på lokalsamfunnsutviklinga studerast nærare.

Skule og utdanning:

Eit særdeles viktig punkt. Vil særleg her framheve kor viktig det er at verdsarven vert ein naturleg del av undervisningskvardagen i barne- og ungdomsskulane generelt og hjå "verdsarvskulane" spesielt.

Støttar elles MD sine tilrådingar.

Internasjonalt samarbeid:

Støttar MD sine tilrådingar og har elles ingen merknader eller kommentarar til dette punktet.

Verdiskaping:

Verdsarven har ofte hatt stor verdi for lokalsamfunna lenge før området eller objektet fekk verdsarvstatus. Slik sett er det viktig å oppretthalde og styrke det lokale eigarskapet og stolheita til verdsarven. Dette vil kunne sikre framtidig forvaltning og ivaretaking av verdsarvverdiane. Samstundes må dei same verdsarvverdiane kunne vere kjelde for berekraftig utvikling. Det er her viktig at "beste praksis" blir utvikla innanfor alle sektorar som påverkar verneverdiane.

MD legg opp til at verdsarven skal prioriterast høgt i ny strategi for verdiskaping knytt til natur- og kulturarven. Det er vel og bra, men ein må unngå at dette vert ein sektorstrategi. Dette må i så tilfelle bli ein felles nasjonal strategi som samlar og tek føre alle relevante tema som omhandlar mulig verdiskaping med grunnlag i natur- og kulturverdier. Ideelt sett bør alt som omhandlar verdsarven finnast i eitt strategidokument. Alle sektorar må difor involverast og gjerast ansvarlege i prosessen kring utforming av strategi og målsetjingar. Like viktig som strategien, og kanskje viktigare, er få på plass ein handlingsplan som syner den enkelte sektor og forvaltningsnivå sitt ansvar og kva dei kan bidra med av økonomiske og gjerne juridiske virkemiddel for å sikre gjennomføring og måloppnåing.

Samordning av finansieringskjelder og tilskotsordningar som støttar initiativ og tiltak vil og vere viktig i denne samanheng og i den praktiske kvardagen.